

EEN GOD

—♦ *van* ♦—

MOGELIJKHEDEN

*De toekomst ligt
niet vast*

GREG BOYD

EEN GOD

♦♦ *van* ♦♦

MOGELIJKHEDEN

GREG BOYD

Een God van mogelijkheden

– De toekomst ligt niet vast

Uitgegeven door Arrowz
info@arrowz.org
www.arrowz.org

Auteur: Gregory A. Boyd
Vertaling: Martin Strengholt
Omslagontwerp en typografie: Ronald Gabrielsen, 3ig.org

ISBN 978 94 90489 35 9
NUR 700

Copyright © 2000 Gregory Boyd
Oorspronkelijke titel: God of the Possible
Oorspronkelijke uitgever: Baker Books, a division of Baker Publishing Group,
Grand Rapids, Michigan. Alle rechten voorbehouden.

Copyright Nederlandse vertaling © 2018 Arrowz, Haarlem
Uitgegeven met toestemming.

De Bijbeltekst in deze uitgave zonder nadere bronvermelding is ontleend aan de
Herziene Statenvertaling, © 2010 Stichting Herziene Statenvertaling.

De Bijbeltekst in deze uitgave met de vermelding GNB is ontleend aan de
Groot Nieuws Bijbel (herziene editie), © 1996 Nederlands Bijbelgenootschap &
Katholieke Bijbelstichting.

De Bijbeltekst in deze uitgave met de vermelding NBV is ontleend aan De Nieuwe
Bijbelvertaling, © 2004/2007 Nederlands Bijbelgenootschap.

Het gebruik van eerbiedskapitalen is aangepast aan de huisstijl van de uitgever
van dit werk. Cursivering van Bijbeltekst en redactionele invoegingen tussen rechte
haken zijn toegevoegd door de auteur. Omwille van de leesbaarheid is afgezien van
inclusief taalgebruik als 'hij of zij' en 'zijn of haar' en gekozen voor de voornaam-
woorden 'hij' en 'zijn' als onzijdige termen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in
enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen, of op enige andere manier – met uitzondering van korte citaten in gedrukte
recensies – zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval
system or transmitted in any form, electronically, mechanically, by means of
photocopying, recording or otherwise – with the exception of brief quotation
in printed reviews – without the prior written permission of the publisher.

*Graag draag ik dit boek op aan
Tyler en Chelsea DeArmond:
ik geniet van jullie vriendschap,
ik waardeer jullie hulp,
ik bewonder jullie intelligentie,
ik prijs de manier waarop jullie
Jezus volgen.*

Inhoud

Voorwoord.....	9
Inleiding: zoektocht door de Bijbel.....	13
1. De klassieke visie op Gods voorkennis.....	25
2. De God van een deels open toekomst.....	59
3. De open visie in de praktijk.....	99
4. Vragen en tegenwerpingen.....	125
Bijlage: nog meer bewijsteksten.....	173
Noten.....	187
Bijbelregister.....	193
Dankbetuigingen.....	197
Over de auteur.....	199

Voorwoord

Het is alweer heel wat jaren geleden dat ik op een avond in de Bijbel las en op 2 Koningen 20 stuitte. Daar las ik dat koning Hizkia ziek was en dat de profeet Jesaja tegen hem zei: 'Zo zegt de HERE: Regel de zaken van uw huis, want u zult sterven en niet leven' (vs. 1). Hierop bad Hizkia verdrietig tot de Heer, en slaagde erin Hem over te halen om hem nog vijftien extra jaren te geven (vs. 6).

Deze verzen had ik al vaker gelezen, maar om de een of andere reden raakten ze me deze keer meer. Ze kwamen ook merkwaardiger op me over dan ooit tevoren. Wat ik me vooral afvroeg, was dit: meende God het echt toen Hij de koning via Jesaja bekendmaakte dat hij niet van zijn ziekte zou herstellen? En zo ja, mogen we dan aannemen dat God werkelijk van gedachten veranderde toen hij besloot Hizkia's leven met vijftien jaar te verlengen?

Hoe is dit mogelijk als God van tevoren precies weet wat er gaat gebeuren? Dat had ik als christen immers altijd geleerd. Hoe kan het dat God als antwoord op een gebed werkelijk van gedachten veranderde, terwijl Hij dat gebed al sinds de eeuwigheid kende? Waarom lees je in de Bijbel dat God zich bedacht en Hizkia nog vijftien jaar extra gaf, als God altijd al wist dat Hizkia vanaf dat moment nog vijftien jaar in leven zou blijven?

Naar aanleiding van deze vragen beet ik me een aantal jaar vast in dit onderwerp. Ik moest en zou voor mezelf een antwoord vinden op de vraag of de Bijbel werkelijk leert dat God altijd een eeuwigheid voor iets gebeurt, weet

wat er gaat gebeuren. In de loop van mijn onderzoek heb ik de hele Bijbel uitgeplozen. Daarbij noteerde ik elke tekst die leek te bevestigen dat de hele toekomst voor God allang vastligt. Daarnaast zette ik alle teksten op een rijtje (bijv. 2 Kon. 20) waaruit je zou kunnen opmaken dat de toekomst tot op zekere hoogte openligt, en dat God niet altijd tot in detail weet wat er gaat gebeuren. Vervolgens dacht ik na over de verschillende manieren waarop je deze twee groepen teksten met elkaar in overeenstemming kunt brengen.

Na ongeveer drie jaar was ik ervan overtuigd dat de gebruikelijke zienswijze – dat de toekomst geheel en al vastligt en God haar tot in detail kent – niet klopt. Ik geloof nu dat de toekomst in ieder geval tot op zekere hoogte openligt, en dat God haar als zodanig kent. Dit kunnen we in het kader van deze studie een ‘open godsbeeld’¹ of ‘open visie’ noemen. (De stroming die deze visie theologisch verantwoordt, heet open theïsme.)

Vergeleken met de voornaamste leerstukken van het christelijke geloof is dit een betrekkelijk onbelangrijk vraagstuk. De vraag of de toekomst al volledig vastligt, of nog gedeeltelijk openligt, behoort zeker niet tot de kern van het christelijke geloof. Het is al helemaal geen vraag waarover kerkscheuringen moeten ontstaan. Toch moet ik toegeven dat het standpunt dat ik uiteindelijk innam, mijn leven diepgaand heeft beïnvloed.

Zo heb ik onder andere gemerkt dat ik bepaalde Bijbelgedeelten en aspecten van mijn leven veel beter begrijp. Ook ben ik me meer bewust van mijn eigen verantwoordelijkheid in het vormgeven van de toekomst. In bepaald opzicht is het leven daardoor veel spannender geworden. Ik bid nu met veel meer vuur en besef van urgentie. En ik worstel, deels dankzij deze visie, een stuk minder dan vroeger met het vraagstuk van het kwaad. Op al deze dingen gaan we in hoofdstuk 3 nader in.

In dit boek beschrijf ik welke vruchten mijn studie naar dit onderwerp heeft opgeleverd. Ik leg onder meer uit hoe het komt dat een Bijbelgetrouw christen op grond van Gods Woord kan geloven dat de toekomst volledig vastligt. Ik geef een uiteenzetting van de filosofische basis en verdediging van de open visie die ik tegenwoordig aanhang. En ik laat zien welke positieve gevolgen deze visie voor je persoonlijke leven als christen kan hebben.

Natuurlijk weet ik niet of je na het lezen van dit boek dezelfde overtuiging zult hebben als ik. Maar ik denk zeker dat het een nieuw licht werpt op bepaalde aspecten van Gods Woord. Deze visie biedt je een intrigerende (en in mijn beleving prachtige) kijk op God en de toekomst. Ik bied dit boek in alle nederigheid aan de lezer aan en ik hoop dat je er in liefde over na wilt denken.

Zoektocht door de Bijbel

De meeste Bijbelgetrouwe christenen nemen als vanzelfsprekend aan dat God alles weet wat er ooit zal gebeuren. Ze hebben geleerd dat de toekomst in Gods denken sinds de eeuwigheid volledig vastligt. Deze zienswijze kunnen we de klassieke visie op de God voorkennis noemen. Hoewel dit al sinds jaar en dag de meerderheidsvisie in de kerk is, ga ik hier in het betoog van dit boek juist tegen in.

Deze klassieke visie roept een aantal bijzonder lastige vragen op. Als bijvoorbeeld elke keus die je ooit gemaakt hebt al een eeuwigheid vóórdat je hem maakte vastlag, in hoeverre was je dan ooit echt vrij om te kiezen? Had je een andere keus kunnen maken?

Een vraag die ik nog verontrustender vind: als God van tevoren wist dat Adolf Hitler zes miljoen Joden de dood in zou sturen, waarom heeft hij zo'n man dan ooit geboren laten worden? Als ik een dolle hond loslaat waarvan ik zeker weet dat hij je zal bijten, ben ik dan niet verantwoordelijk voor het gedrag van mijn hond? Als dat zo is, in hoeverre is God dan verantwoordelijk voor het gedrag van door- en doorslechte mensen die Hij op de wereld 'loslaat' – zeker als je bedenkt dat Hij vooraf al precies weet wat ze gaan doen?

Als God bovendien al sinds de eeuwigheid weet dat bepaalde personen voor eeuwig verloren gaan, waarom scheidt Hij hen dan? Als het, zoals Jezus zegt (Mat. 26:24), erger is om in de hel te belanden dan om nooit geboren te zijn, waarom zet God dan mensen op aarde van wie Hij weet dat ze daar terecht zullen komen? Als God echt niet wil dat iemand

verloren gaat (2 Pet. 3:9), waarom scheidt Hij dan mensen van wie dat al bij voorbaat vaststaat?

Sterker nog, als het einde van alle mensen die uiteindelijk in de hel belanden al vaststaat voordat ze geboren zijn, waarom probeert God hen dan hun leven lang zover te krijgen dat ze zijn genade aannemen? Waarom zou Hij dat doen, als er toch geen hoop op redding is? Zou jij je hele leven je best doen om iets te bereiken waarvan je bij voorbaat weet dat het onmogelijk is?

De lastigste vragen die door de klassieke visie op Gods voorkennis worden opgeroepen, liggen evenwel op het vlak van de Bijbel. Als de toekomst bij God inderdaad al voor honderd procent vastligt, waarom lees je in de Bijbel dan hier en daar dat God van gedachten verandert? Waarom kom je geregeld tegen dat God zijn plannen omgoot of profetieën toch niet laat uitkomen omdat de omstandigheden veranderd zijn? En hoe kan Hij dan als het de toekomst betreft, spreken over 'mogelijkheden' en 'dingen die misschien kunnen gebeuren'? Hoe kan het dat je leest over God die onzeker is over de toekomst, of teleurgesteld in hoe de dingen gaan en soms zelfs spijt heeft als Hij ziet hoe zijn besluiten uitpakken? Als de Bijbel altijd klopt (en ikzelf meen dat dit inderdaad zo is) hoe kun je deze uitspraken van en over God (die in hoofdstuk 2 uitgebreid aan bod komen) dan rijmen met het idee dat de hele toekomst voor Hem al compleet vastligt?

Het waren dit soort vragen die me er enkele decennia geleden toe brachten om hiernaar een grondig Bijbels en theologisch onderzoek te doen. Tot mijn eigen verrassing kwam ik tot de slotsom dat er iets goed mis is met de klassieke opvatting over Gods voorkennis. Ik raakte ervan overtuigd dat de toekomst inderdaad *gedeeltelijk* vastligt en bij God bekend is, maar dat ze voor een deel ook nog openligt en als zodanig door God gekend wordt. Kortom, ik stapte over naar wat wel een open godsbeeld genoemd wordt.

Dit boek vormt de weergave van mijn zoektocht langs de Bijbelteksten die me tot deze conclusie gebracht hebben. Daarnaast beschrijf ik welke theologische en praktische argumenten deze visie naar mijn idee ondersteunen. Maar eerst schets ik met een aantal inleidende opmerkingen over de timing en aard van dit boek het kader voor mijn verdere overwegingen.

De reden voor het schrijven van dit boek

Er zijn twee redenen waarom ik de resultaten van mijn onderzoek juist nu op papier gezet heb. Ten eerste was het open godsbeeld nauwelijks onderwerp van discussie toen ik het voor het eerst omarmde. Ik wist wel dat het van de traditionele visie afweek, maar noch ikzelf noch anderen met dezelfde mening hadden het idee dat het als een vorm van ketterij gezien kon worden. Wat kan zoiets toch snel omslaan! Het debat over het open godsbeeld is in Bijbelgetrouwe kringen inmiddels in alle heftigheid losgebarsten.²

Wat de huidige discussie met name triest maakt, is het feit dat de Bijbel zelf er nauwelijks een rol in lijkt te spelen. In een groot deel van de publicaties die kritisch over het open godsbeeld zijn, worden de Bijbelse argumenten waarop de aanhangers zich baseren vrijwel geheel genegeerd. Ondertussen wordt de open visie consequent weggezet als een idee dat op on-Bijbelse en gebrekkige filosofische ideeën gegrond is. Hoewel ikzelf geloof dat de open visie in filosofisch opzicht duidelijk de beste papieren heeft (zie hoofdstuk 4), is dat niet het voornaamste argument dat mij en de meeste andere open theïsten ertoe brengt deze visie te omarmen. Dat doen we hoofdzakelijk op grond van de Bijbel zelf. In dit boek formuleer ik de Bijbelse basis van dit idee zo duidelijk, grondig en beknopt mogelijk.

Ten tweede is het debat over het open godsbeeld tot op heden behoorlijk technisch en filosofisch geweest. Ook heeft

het zich hoofdzakelijk in theologische tijdschriften en boeken afgespeeld. Nu heeft het debat op dit niveau zeker zijn waarde. Tegelijk ben ik echter van mening dat het onderwerp te belangrijk is en te verstrekkende praktische gevolgen heeft om het tot academische kringen te beperken. Tegen de tijd dat de diverse vragen vanuit de ivoren torens van de theologische wetenschap de 'gewone' mensen hebben bereikt, is er veel waardevolle informatie verloren gegaan of vervormd geraakt. Ik ben ervan overtuigd dat er een duidelijke behoefte is om het onderwerp op zo'n manier te behandelen dat de discussie zo veel mogelijk gewone gelovigen bereikt. En dat is precies wat ik met dit boek beoog.

Ik ben me ervan bewust dat ik daarbij een aantal belangrijke nuances en argumenten van beide zijden van het debat terzijde moet laten. Ik besef ook dat er weleens collega's kunnen zijn die me er (niet geheel ten onrechte) van beschuldigen dat ik de zaak te simpel voorstel. Maar als ik er met dit boek in slaag om het bredere publiek waarvoor het bedoeld is een helder beeld van het debat te geven en hen te motiveren om erover na te denken, dan heb ik de juiste keuze gemaakt.

De onderzoeksmethode

Zoals we in de eerste twee hoofdstukken zullen zien, zijn er twee soorten teksten in de Bijbel die van belang zijn voor het onderwerp van Gods voorkennis en de aard van de toekomst. De meesten van ons zullen de vele teksten wel kennen waarin staat dat God bepaalde dingen van de toekomst van tevoren weet of zelfs voorbestemd heeft. Om redenen die ik in het volgende hoofdstuk verduidelijk, heb ik op deze groep teksten het etiket 'het motief van de vastliggende toekomst' geplakt. Er loopt echter ook een andere lijn door de Bijbel. Deze noem ik het 'motief van de open toekomst'. Dit motief kom je tegen

in allerlei Bijbelteksten waarin God wordt voorgesteld met een gedeeltelijk openliggende toekomst voor zich. Hij heeft niet alles wat er gaat gebeuren precies zo van tevoren bepaald, Hij weet niet alles voordat het plaatsvindt.

De klassieke visie op de Gods voorkennis gaat ervan uit dat de eerste groep teksten iets over God zegt zoals Hij *werkelijk is*. De tweede groep teksten zou dan iets over God zeggen zoals Hij *lijkt te zijn*. Wat ook wordt gedacht, is dat deze laatste lijn beeldspraak gebruikt om over God te spreken. Dus wanneer de Bijbel zegt dat God de toekomst kent of volledig in de hand heeft, wordt dat letterlijk genomen. Maar wanneer de Bijbel suggereert dat God de toekomst ziet als bestaande uit verschillende mogelijkheden, dan wordt dat niet letterlijk genomen.³

Ik zie dit anders. Ik ga er niet van uit dat het beeld van de open toekomst minder letterlijk te nemen is dan dat van de vastliggende toekomst. In de Bijbelteksten waarin de eerstgenoemde lijn naar voren komt, is er niets wat daarop wijst. Voor zover ik kan overzien, zijn er twee redenen waarom klassiek denkende theologen aannemen dat het tweede motief minder letterlijk genomen moet worden. Geen van beide heeft evenwel iets met het Bijbelse bewijs te maken.

Ten eerste zien deze theologen niet in hoe ze de twee motieven met elkaar in overeenstemming kunnen brengen als beide motieven letterlijk genomen moeten worden. Ten tweede geloven zij op filosofische gronden dat het motief van een openliggende toekomst God op de een of andere manier tekortdoet of naar beneden haalt als het letterlijk genomen wordt. Ze menen dat het afbreuk doet aan Gods soevereiniteit wanneer je aanneemt dat Hij niet van tevoren alles weet wat er zal gebeuren. Dus moeten teksten die dit suggereren als beeldspraak opgevat worden, of als teksten die aangeven hoe God *lijkt te zijn*.

In hoofdstuk 1 toon ik aan dat het helemaal niet zo moeilijk is om de twee lijnen met elkaar in overeenstemming te brengen. Voorwaarde is daarbij wel dat je er niet van uitgaat dat het motief van de vastliggende toekomst het *volledige* plaatje schetst van Gods voorkennis. Als je niet aanneemt dat de *hele* toekomst vastligt, dan kost het weinig moeite om de twee lijnen naast elkaar te laten bestaan. Zoals ik in hoofdstuk 2 laat zien, hoeft het idee van een (deels) open toekomst God helemaal niet tekort te doen. In de Bijbel wordt het open godsbeeld juist beschreven als een van de kenmerken van zijn grootheid. Mijn argument is dat een God die alle mogelijkheden kent, nieuwe dingen ervaart en bereid is een zeker element van risico in te bouwen, juist veel meer verheven is dan een God voor wie de hele toekomst al sinds de eeuwigheid vastligt.

Wat mijn benadering anders maakt, is dat ik van beide motieven in gelijke mate aanneem dat ze werkelijk beschrijven wat de verhouding is tussen God en de toekomst. Op grond hiervan concludeer ik dat de toekomst tot op zekere hoogte vastligt en als zodanig bij God bekend is, en voor een ander deel nog openligt en ook als zodanig bij God bekend is.

Dit is het open godsbeeld, of zoals ik liever zeg, het ‘open beeld van de toekomst’. Dit houdt niet in dat de hele toekomst volkomen openligt. Een groot deel van de toekomst ligt al van tevoren vast, zoals ook de open theïst zal toegeven. De toekomst ligt deels vast, omdat God het zo wil of voorbestemd heeft, en deels als gevolg van het beginsel van oorzaak en gevolg zoals Hij dat in de schepping gelegd heeft. Maar de toekomst ligt niet volledig van tevoren vast, omdat er een bepaalde mate is waarin ze nog door vrije schepselen kan worden ingevuld. In dat opzicht kent God de toekomst als wereld van mogelijkheden in plaats van zekerheden.

Het werkelijke vraagstuk

De oplettende lezer heeft misschien al opgemerkt dat er een subtiel maar belangrijk punt is dat bij het debat over Gods voorkennis een rol speelt. Het gaat in wezen namelijk helemaal niet over God of zijn kennis. Veeleer draait het om de aard van de toekomst. Open theïsten worden er vaak van beschuldigd dat ze Gods alwetendheid ontkennen, omdat ze de klassieke visie van zijn Gods voorkennis afwijzen. Maar dat is niet terecht. Een open theïst erkent net zo nadrukkelijk als ieder ander dat God alles weet. De vraag is niet of Gods kennis volmaakt is. Dat is ze absoluut. Het gaat om de aard van de werkelijkheid die God op volmaakte wijze kent. Concreter gezegd: wat houdt de werkelijkheid van de toekomst in? Wat daarop je antwoord ook is, we zijn het er allemaal over eens dat God die werkelijkheid volkomen kent.

Het 'klassieke' antwoord op deze vraag luidt dat de inhoud van de toekomst uitsluitend bestaat uit dingen die vastliggen. De 'zekerheid' van iedere gebeurtenis – het feit dat het op die manier zal plaatsvinden, en niet op welke andere manier dan ook – gaat in eeuwigheid vooraf aan het feitelijke plaatsvinden ervan. Daardoor weet God van voor de schepping en met absolute zekerheid alles wat er gaat gebeuren. Anders gezegd: de toekomst bevat geen mogelijkheden, geen dingen die misschien op deze manier of misschien op die manier zullen plaatsvinden. Voor ons lijkt dat alleen maar zo omdat onze kennis beperkt is.

Een open theïst daarentegen meent dat de toekomst deels uit vastliggende werkelijkheden bestaat en deels uit werkelijkheden die nog onbepaald zijn. Sommige dingen die in de toekomst liggen, kunnen op verschillende manieren gebeuren. Tegelijk houdt een open theïst eraan vast dat Gods kennis van alles wat bestaat, volmaakt is. Daarom gelooft hij dat God de toekomst kent als iets dat zowel mogelijkheden als

De klassieke visie op Gods voorkennis

Zoals we in de inleiding zagen, komen er in de Bijbel twee motieven voor in verband met de aard van de toekomst en de voorkennis die God heeft. Het eerste gaat ervan uit dat God in zijn soevereiniteit de toekomst bepaalt en vooraf precies kent. Bij het tweede ligt de toekomst voor een deel open en blijkt God bereid te zijn zich aan te passen. De klassieke visie op Gods voorkennis is gebaseerd op de overtuiging dat alleen het eerste motief God beschrijft zoals Hij werkelijk is. Vanuit dit idee wordt het tweede motief als figuurlijk opgevat. De open visie daarentegen is gebaseerd op het idee dat beide motieven God beschrijven zoals Hij werkelijk is.

In dit hoofdstuk geef ik een beschrijving van het eerste motief en plaats ik de nodige kanttekeningen bij de klassieke visie op Gods voorkennis. In het volgende hoofdstuk komt dan het tweede motief aan bod en laat ik zien waarom open theïsten vinden dat dit betekent dat deze klassieke visie afgewezen moet worden.

Voorkennis en het klassieke theïsme

DE ONVERANDERLIJKHEID VAN GOD

Voordat we op het motief van de vastliggende toekomst ingaan, is het goed om het klassieke theïsme, de klassieke visie op Gods voorkennis, in een breder theologisch kader te plaatsen. Deze klassieke visie op wat God van tevoren

weet, hangt samen met wat wel 'het klassieke godsbeeld' genoemd wordt. De meeste theologen sinds Augustinus (vierde en begin vijfde eeuw na Christus) hingen (een variant van) dit godsbeeld aan.

Volgens de klassieke theologie is God in elk opzicht onveranderlijk. Niet alleen zijn eigenschappen, maar ook zijn wil, zijn kennis en zijn ervaringen veranderen nooit. Vanaf de eeuwigheid zijn al deze dingen hetzelfde. Als dit klopt, dan moet dat natuurlijk ook voor Gods kennis van de toekomst gelden. Die was er altijd al, is altijd al compleet geweest en kan nooit anders worden dan ze is. Ze ligt vast, verankerd in de eeuwigheid van God en past zich nooit aan. In Gods kennis bestaat geen 'misschien', en komen geen 'mogelijkheden' voor. Alles wat op aarde gebeurt, van grote dingen op wereldniveau tot het zoemen van een enkel vliegje, vindt dus exact plaats zoals God al sinds de eeuwigheid weet dat het zal gebeuren. De toekomst ligt geheel en al vast, en is als zodanig eeuwig bij God bekend.

TWEE VARIANTEN VAN DE KLASSIEKE OPVATTING

Toch zijn niet alle klassieke theologen het met elkaar eens over de vraag *hoe* de toekomst sinds de eeuwigheid vastligt. In navolging van Augustinus en Calvijn menen sommigen dat de toekomst op een bepaalde manier zal zijn, omdat God haar van tevoren als zodanig kent. Anderen denken in de lijn van Arminius en geloven dat God vooraf weet dat de toekomst er op een bepaalde manier uitziet, eenvoudigweg omdat de toekomst zo zal zijn. De klassieke theologen verschillen dus van mening over de vraag wat er eerst was. Bepaalt de voorkennis van God hoe de toekomst wordt, of bepaalt de toekomst juist wat God van tevoren weet?

Omdat alleen God al eeuwig bestaat, menen vele navolgers van Augustinus en Calvijn dat alleen Hij de bron kan zijn van het eeuwig vastliggen van de toekomst. De meeste

navolgers van Arminius geven toe dat Gods eeuwige voorkennis een mysterie is, maar geloven dat we dit mysterie wel moeten accepteren. Anders komen we volgens hen bij de beangstigende conclusie uit dat God uiteindelijk verantwoordelijk is voor alles wat er in de geschiedenis gebeurt, en dus ook voor het kwaad.

Maar in elk geval zijn beide denkrichtingen het erover eens dat de toekomst sinds de eeuwigheid vastligt en dat God haar van eeuwigheid als zodanig kent. Dat is de kern van de klassieke visie op de voorkennis van God, en tegelijk het voornaamste breekpunt tussen de klassieke visie en de meer open opvatting van de toekomst en hoe God die kent.

EEN DERDE WEG

Open theïsten stemmen in met het deel van de navolgers van Augustinus en Calvijn dat beweert dat het niet zo kan zijn dat gebeurtenissen die in de toekomst liggen, Gods voorkennis daarvan bepalen. Als God iets van tevoren weet, dan is dat omdat Hij bepaald heeft dat het zo zal gaan, of omdat het een onvermijdelijk gevolg is van een oorzaak uit het heden of verleden. Aan de andere kant zijn wij open theïsten het met de navolgers van Arminius eens dat als de hele toekomst door God bepaald wordt, Hij ten diepste verantwoordelijk is voor alles wat nog moet gebeuren. Dan moet God dus ook verantwoordelijk zijn voor het kwaad dat gebeurt. Het punt waarop open theïsten van beide posities afwijken, is dat we ontkennen dat de Bijbel leert dat de toekomst geheel en al vastligt. Naar onze mening bepaalt God een deel van de toekomst (en kent Hij dat deel dus vooraf), maar niet de hele toekomst.

Voor iedereen die in het onfeilbare gezag van de Bijbel gelooft, moet de uitkomst van dit vraagstuk bepaald worden door een diepgravende bestudering van het geheel van Gods Woord. Klassieke theologen hebben altijd volgehouden dat

Over de auteur

Gregory A. Boyd is oprichter en voorganger van de Woodland Hills Church in St. Paul, Minnesota. Ook is hij voorzitter van ReKnew. Deze organisatie heeft hij opgericht ‘om zowel gelovigen als sceptici aan te moedigen om alles wat ze al dachten te weten opnieuw te overdenken’. Hij was zestien jaar als professor in de theologie verbonden aan Bethel College (St. Paul, MN), waar hij nu nog in deeltijd doceert. Zelf heeft Greg zijn bacheloropleiding gedaan aan de University of Minnesota en hij is cum laude afgestudeerd aan de Yale Divinity School (M.Div) en Princeton Theological Seminary (PhD).

Greg is een veelgevraagd spreker in kerken, bij opleidingen en op conferenties en retraites, zowel in de VS als daarbuiten, en hij heeft aan tal van radio- en tv-programma’s meegewerkt. Daarnaast is hij (co)auteur van een kleine twintig boeken, zoals *God at War*, *Satan and the Problem of Evil*, *The Myth of a Christian Nation*, *The Jesus Legend* (met Paul Eddy), *Seeing Is Believing* en *Repenting of Religion*. In Nederland verschenen van zijn hand de internationale bestseller *Brieven van een scepticus* (1999: Vuurbaak, Hilversum) en *Een God van mogelijkheden* (2018: Arrowz, Haarlem).

Greg is sinds 1979 getrouwd met Shelley, ze hebben drie kinderen en vijf kleinkinderen. Ze wonen in St. Paul, Minnesota, in gemeenschapsvorm met een aantal vrienden. In zijn vrije tijd is Greg de enthousiaste drummer van een rockband, hoewel zijn favoriete muziek speed metal is.

————— GREG BOYD —————

www.ReKnow.org

www.whchurch.org

Blog: gregboyd.blogspot.com

Twitter: @greg_boyd

JOUW KEUZES DOEN ERTOE

Al eeuwenlang debatteren theologen over de vraag of God alles heeft voorbestemd of niet. Dat lijkt een theoretische discussie, maar hoe je hierover denkt, is zeer bepalend voor hoe je in het leven staat. Want waarom zou je bidden voor verandering als God alles van te voren weet en bepaalt? Waarom zou je werken aan je toekomst als alles al vastligt? En hoe kan God liefde zijn als Hij mensen schept in de wetenschap dat ze nooit voor Hem zullen kiezen en voor eeuwig verloren gaan?

Het beeld van een God die alles van te voren weet en bepaalt, is zo ingeburgerd dat je zou denken dat het in de Bijbel staat. Maar klopt dat wel? De auteur laat vanuit de Bijbel zien dat God de mens veel keuzevrijheid geeft en dat Hij niet overal de uitkomst van weet. Hoewel Hij alle mogelijke toekomstscenario's kent, ligt de toekomst bij Hem niet vast.

Tot deze en andere opzienbarende conclusies komt de auteur door de Bijbel gewoon voor zichzelf te laten spreken. Laat de traditionele opvattingen voor wat ze zijn en ontdek hoezeer God hecht aan jouw initiatief en creativiteit. Jouw keuzes doen ertoe!

GREG BOYD (MDiv, PhD) is auteur van talloze wetenschappelijke artikelen en (co)auteur van achttien boeken. Hij is cum laude afgestudeerd aan de Yale Divinity School en Princeton Theological Seminary en was zestien jaar als professor in de theologie verbonden aan de Bethel University, waar hij nu nog in deeltijd doceert. Ook is hij oprichter en voorganger van Woodland Hills Church, een evangelische gemeente in St. Paul, Minnesota. Greg en zijn vrouw Shelley wonen in St. Paul. Ze hebben drie kinderen en vijf kleinkinderen.

